

MISTR JAN HUS

O CÍRKVI

KAPITOLA PRVNÍ

Každý křesťan má věrně věřit svatou církev obecnou, tak jako má milovat Pána Ježíše Krista ženicha té církve i církev samu, jeho nevěstu; ale nemiluje svou duchovní matku, nepozná-li ji přinejmenším vírou; má ji tedy vírou poznávat, a tak ji jako přední matku ctít.

Abychom se s ní tedy poněkud obeznámili, je třeba si uvědomit za
prvé, že církev znamená dům Boží, zbudovaný k tomu, aby lid v něm
uctíval svého Boha, jak čteme v 1. epistolet Korintským 11: „Cožpak
domy nemáte k jídlu a k pití? Či církví Boží,“ to jest podle Augustina
domem modlitby, „pohrdáte?“ Za druhé označuje církev služebníky,
kteří k onomu domu patří. A odtud kněží přísluší k jedné hmotné církvi
se nazývají církví. Protože však církev je v řečtině shromáždění spojené
pod jednou vládou, jak učí Aristoteles v 2. knize Politiky, v kapitole
7. slovy: „Shromáždění se zúčastňují všichni“, nazývá se tedy v tomto
významu shromáždění všech lidí církví podle onoho slova u Matouše
v 25. kapitole: „Když přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé
jeho s ním, tehdy se posadí na trůn své velebnosti a shromážděny budou
před něj všechny národy.“ Hle, veliké shromáždění všech lidí pod vládou
krále Krista! Poněvadž však celé ono shromáždění není církví svatou,
proto se dodává: „I rozdělí je jedny od druhých, tak jako pastýř odděluje
ovce od kozlů.“

Z toho je zřejmé, že jedna jest církev ovcí a druhá kozlů, jedna církev
svatých a druhá zavržených. Rovněž církev spravedlivých je jednak
církví katolickou, to jest obecnou, která není částí jiné církve, a o té chci
nyní pojednat – jednak církví dílčí, která je částí jiné podle onoho slova
Spasitelova u Matouše 18: „Kde jsou dva nebo tři shromáždění ve jménu
mém, tu jsem uprostřed nich.“ Z toho je patrné, že dva spravedliví,

shromáždění ve jménu Kristově, tvoří s Kristem jako hlavou dílčí svatou církev. Podobně tři, čtyři a tak dále, až do počtu všech předurčených. A tak často chápe církev Písmo, jak říká Apoštol v 1. Korintským 1: „Církví Boží, která je v Korintu, posvěceným v Kristu Ježíši.“ Také ve Skutcích v 20. kapitole: „Buďte bedliví na sebe i na všechno stádce, v němž Duch svatý ustanovil vás biskupy, abyste spravovali církev Boží, kterou si dobyl vlastní krví.“ A v tomto smyslu jsou všichni spravedliví nyní žijící pod vládou Kristovou v arcibiskupství Pražském a zvláště předurčení svatou církví pražskou. A totéž platí o jiných dílčích církvích svatých, o nichž říká Ekleziastikus v kapitole 24: „V církvích nejvyššího otevřela ústa svá“, a v kapitole 31: „Almužny jeho vypravovati bude všechna církev svatých.“

Avšak církev svatá katolická, to jest obecná, je souhrn všech předurčených, zahrnujíc všechny předurčené přítomné, minulé i budoucí. Tento názor plyne z výkladu blaženého Augustina na Jana, který se cituje v 32. oddíle, v kvestii 4., v kapitole *Recurrat*, jak táž církev předurčených trvala od začátku světa až k apoštolům, a odtud až do dne soudu. Neboť říká: „Církev, která zrodila Abela, Enocha, Noe a Abrahama, zrodila také Mojžíše a pozdější proroky před příchodem Páně. A ta, která tyto zrodila, zrodila i apoštoly a mučedníky naše a všechny dobré křesťany. Zrodila totiž všechny, kteří se narodili v různých dobách, avšak jsou součástí společenství jednoho lidu. A občané téže obce zakusili strasti tohoto putování, někteří je zakoušejí nyní a ostatní je budou zakoušet až do skonání.“ Hle, jak jasně ukazuje tento svatý na svatou církev obecnou. A způsobem tomu odpovídajícím mluví tam hned o církvi zlostníků. Říká: „Církev, která zrodila Kaina, Cháma, Izmaele a Ezaua, zrodila též Datana a jiné podobné v témž národě. A táž, která zrodila je, zrodila také Jidáše, falešné apoštoly, Šimona Maga a ostatní falešné křesťany až po naše časy, kteří setrvávají zatvrzele ve zvířecké žádostivosti, ať už jsou smíšení s ostatním celkem anebo jsou svým nesouhlasem v otevřeném rozkolu.“ Tak Augustin.

Z jeho názoru plyne, že svatá církev obecná je jedna jediná, a ta je souhrnem předurčených od prvního spravedlivého včetně až k tomu poslednímu, který má být jednou spasen. Zahrnuje v plném počtu všechny, kteří mají být spaseni. O naplnění tohoto počtu měli svatí zavraždění pod oltářem božskou příповěď, aby měli strpení „ještě maličký čas, až by se

naplnil počet spoluslužebníků a bratří jejich“ – Zjevení 6. Neboť vševedoucí Bůh, který „všecky věci na míru, na váhu i na počet spořádal“, předem stanovil, kolik lidí má být nakonec spaseno.

Obecná církev je také nevěsta Kristova, o níž pojednává Píseň písní a o níž Izaiáš v kapitole 61 říká: „Jako ženicha okrášleného korunou a jako nevěstu ozdobenou náhrdelníky.“ Ona je ta jediná holubice, o níž říká Kristus v Písni 6: „Jediná jest má holubice, dokonalá má.“ Ona je také ženou statečnou, „jejíž čeleď je oblečena v roucho dvojité“ – Přířeknutí 31. Ona je královnou, o níž říká žalmista: „Postavila se královna tobě po pravici v rouchu zladeném.“ Tato matka naše jest Jeruzalém, chrám Páně, království nebeské a město velikého krále. „A té církvi“, praví Augustin v *Enchiridion* 41, „je třeba rozumět jako celku a nejen jako té části, která putuje od východu slunce až na západ a chválí jméno Páně a po dávném zajetí zpívá píseň novou, – nýbrž také jako té, která od svého založení vždy lnula k Bohu v nebesích a neokusila žádné zlo ve svém postavení. Ta zůstává mezi svatými anděly blahoslavená a přispívá podle potřeby na pomoc své části, která putuje na zemi. Vždyť ta, která bude jedna svazkem věčnosti, již nyní jest jedna poutem lásky, jsouc jako celek ustanovena k tomu, aby uctívala Boha. Proto ani její celek ani žádná její část nemá být uctívána jako Bůh.“ Tak Augustin.

Toto je svatá církev obecná, kterou křesťané vyznávají hned po víře v Ducha svatého, a to ze tří důvodů: Předně proto, že podle blaženého Augustina ve svrchu zmíněném spise je církev nejvyšším stvořením, takže je kladena hned za nestvořenou Trojici. Za druhé, že láskou Ducha svatého je s Kristem oddána ve věčném manželství. A za třetí, že je na místě, aby sama Trojice měla chrám, v němž by přebývala. Odtud Augustin ve zmíněném díle uzavírá slovy: „Bůh tedy přebývá ve svém chrámě, a to nejen Duch svatý, nýbrž i Otec i Syn. On také říká o svém těle, pro něž se stal hlavou církve Boží, která je mezi lidmi, aby sám měl prvenství ve všem: Zrušte chrám tento a ve třech dnech jej zase znovu zbudují.“ Tak Augustin.

Z jeho slov lze vyvodit, že obecná církev jest jedna, od počátku až do skonání světa chválící Boha. Za druhé, že svatí andělé jsou částí svaté církve obecné. Za třetí, že putující nebo bojující část oné církve je podporována církví zvítězilou. Za čtvrté, že církev bojující a zvítězilá jsou spojeny poutem lásky. Za páté, že církev jako celek i kterákoli její část

100 má uctívat Boha a že ani sama ani žádná její část nemá být uctívána jako Bůh. Z toho plyne důsledek, že věřící, „nemají věřit v církev, protože není Bohem, ale jen domem Božím“, jak dí Augustin ve výkladu vyznání, avšak mají věřit, že svatá církev obecná jest nevěsta Pána Ježíše Krista, nevěsta pravím cudná, neporušená a zcela neschopná smilnit. Neboť 105 blažený Cyprián, biskup a slavný mučedník v 24. oddíle, v 1. kvestii, v kapitole *Loquitur* říká: „Církev je jedna a ta se rozprostírá do dálky i do šíře s rostoucí úrodností,“ a dodává: „A přece hlava je jedna, původ je jeden a jedna je matka oplývající bohatou úrodností. Nevěsta Kristova nemůže smilnit, je neporušená a cudná. Zná jen jeden dům a s čistým studem střeží svatost jednoho lože.“ Tak on.

110 Tato svatá církev je také hospodářovou vinicí, o níž praví Řehoř v homilii 19: „Náš Stvořitel má vinici, totiž církev obecnou, která jakoby vyhnala tolik výhonků, kolik svatých vydala od spravedlivého Abela až po toho posledního vyvoleného, který se narodí při skonání světa.“ O ní také říká svatý Remigius v postní homilii na text: „Muži Ninivští 115 stanou na soudu s pokolením tímto a potupí je: „Svatá církev je shromážděna ze dvou částí, jednu tvoří ti, kdo nezhřešili, a druhou ti, kdo hřešit přestali.“ Tak on. O církvi mluví blažený Isidor v 14. kapitole *De summo bono*: „Svatá církev se proto nazývá obecnou, protože je obecně po celém světě rozšířena.“ O ní mluví také Augustin a Ambrož 120 ve své písni k Boží chvále: „Tebe po tváři vši země vyznává církev svatá.“ Ambrož o ní sám říká v 24. oddíle, v 1. kvestii: „Který dům je důstojnější pro přijetí apoštolského kázání než církev svatá? Nebo komu má být přede všemi dána větší přednost než Kristu, který umýval nohy svých hostů a nepřipustí, aby kdokoli z těch, které přijal do svého domu, přebýval v něm se špinavýma nohama, totiž skutky?“ Tak Ambrož. 125

Také papež Pelagius v 24. oddíle, v 1. kvestii, v kapitole *Schisma* se o této církvi dovolává slov blaženého Augustina: „Dvě církve nemohou být“, a dále říká: „Je známo, že církev, jak bylo častěji pověděno, je jedna, a ta je tělem Kristovým, které nemůže být rozděleno do dvou nebo více těl.“ O ní mluví také Jeroným uváděný v *De penitentia*, v distinkci 1., v kapitole *Ecclesia*: „Církev Kristova je bez poskvrny a vrásky nebo čehokoli takového. O tom tedy, kdo je hříšník nebo poskvrněný nějakou nečistotou, nemůžeme říci, že patří k církvi Kristově.“ 130

Tato obecná svatá církev je také mystické tělo Kristovo, jak říká

Apoštol k Efezským 1: „Jej dal za hlavu nad vši církví, která je jeho tělo“, 135 a ke Kolosenským 1: „On jest hlava těla církve“, a dále: „za jeho tělo, jež jest církev“, a v Efezským 5: „Kristus jest hlava církve a on sám je spasitel jejího těla.“ A níže: „Kristus miloval církev a vydal sebe samého za ni, aby ji posvětil, očistiv ji obmytím vodou v slovu života, aby ji sobě postavil slavnou církev bez poskvrny a vrásky nebo čehokoli takového, ale aby byla svatá a neposkvrněná.“ A o tento text se opírají svatí učitelé. Augustin v *De doctrina christiana* říká: „Kristus je hlava církve, což je jeho tělo, které bude s ním přebývat v království a ve věčné slávě.“ Řehoř ve spise *Moralia*, v knize 35, v kapitole 9. říká: „Protože 140 Kristus a církev jsou totéž, hlava a tělo tvoří jednu osobu.“ A v 15. homilii na Ezechiele: „Církev je jedné podstaty s Kristem svou hlavou.“ Bernard ve výkladu Písně: „Církev je tělo Kristovo vzácnější než to, které vydal na smrt.“ Paschasius v knize o svátosti těla Kristova praví, jak lze ostatně nalézt ve svatých Písmech, že církev Kristova nebo nevěsta Boží je nazývána tělem Kristovým „nepochybně proto, že všeobecná 150 Kristova církev je jeho tělem, a Kristus je nazýván hlavou a všichni vyvolení údy, z nichž se shromažďuje jedno tělo církve v muže dokonalého a k míře plnosti Kristovy. Avšak tělo Kristovo — totiž nevěsta Boží — právem se nazývá církví podle onoho Apoštolova slova: „A budou dva jedno tělo. To je, praví, veliká svátost v Kristu a v církvi. Proto jestliže Kristus a církev jsou v jednom těle, tím spíše jsou jedno tělo, jedna hlava, totiž ženich, avšak jednotliví vyvolení jsou si údy navzájem.“ Tak Paschasius. 155

Už z výroků svatých jasně vyplývá, že svatá církev obecná jest počet všech předurčených a Kristovo mystické tělo, jehož on jest hlavou, a Kristova nevěsta, kterou pro své tak veliké milování vykoupil svou krví, aby byla jeho slavným vlastnictvím až do konce, bez vrásky hříchu smrtelného a poskvrny hříchu všedního, ale aby byla svatá a neposkvrněná a navždy objímala ženicha Krista. 160